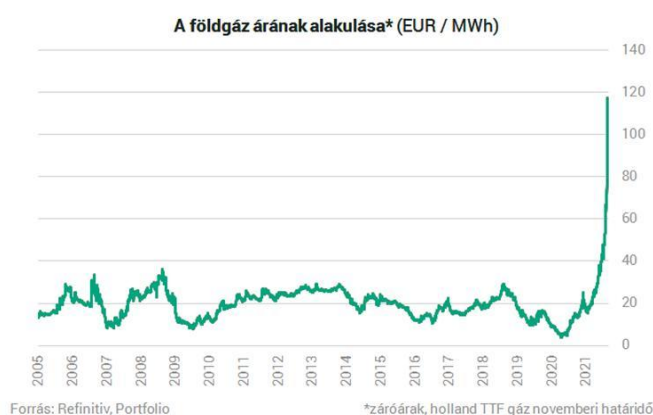

Súlyos gazdasági visszaesés vár Európára

Magyarország jobban teljesít

Tavaly nyáron a francia és német 1 éves villanyáram-kötéseket 100 euró/MWh áron adták-vették a tőzsdéken. Mostanra áruk a szürreális 1.000 euró fölé emelkedett! 2022 elejéig a földgáz ára hosszabb távon többnyire 20 euró/MWh körül ingadozott. Az Ukrajna elleni orosz támadást követően hatszorosára (120 euró/MWh-ra) nőtt, az idei negyedik negyedévre pedig az irányadó gázár 290 euró/MWh lett (!), csupán szeptember első hetében 30 százalékkal emelkedett. A jövő évi tőzsdei kötések pedig már 300 euró/MWh fölött vannak. Tehát **a villanyáram esetében 10-szeres, a gáznál 15-szörös árnövekedésről beszélhetünk!** (De ha pl. Németországot nézzük, a nappali villanyáram ára 60 euróról 1.200-ra, azaz húszszorosára nőtt.)¹

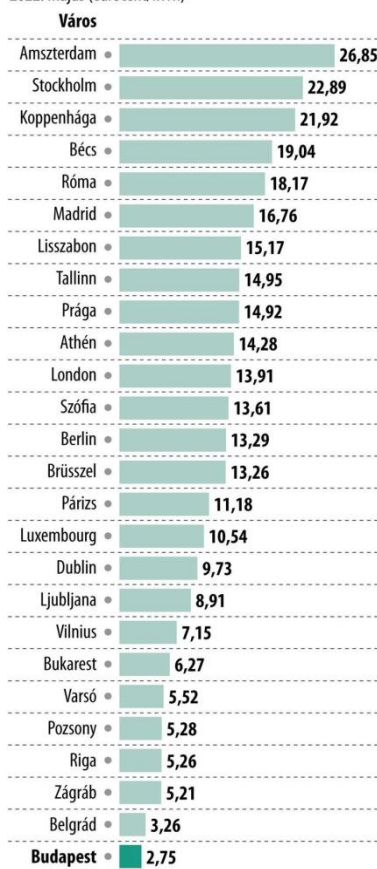
Ezt a szörnyűséget, mely most már nyilvánvalóan súlyos recessziót, gazdasági visszaesést fog okozni, nem Putyinnak köszönhetjük, hanem azoknak az amerikai és nyugat-európai vezető politikusoknak, akik kiprovokálták az Ukrajna elleni orosz támadást, majd pedig – olajat öntvén a tűzre – még szankciókkal és fegyverszállításokkal is megtoldották.

Az ellenintézkedések többnyire az energia adótartalmának csökkentésére, vagy az energiaárak maximálására irányulnak. Tizenhárom ország az üzemanyagok energiaadóját csökkentette, köztük Nagy-Britannia és Franciaország. Mások (pl. a hollandok, a lengyelek és ugyancsak a franciák) az üzemanyagok áfa-tartalmát mérsékeltek. A spanyolok felfüggesztették a villanyáramtermelés megadóztatását. Máshol korlátozzák az energiaárak növekedését, sőt maximálják (ezt nevezik újabban ársapkának), és a piaci ár és a fogyasztói ár különbségét az energia-cégekkel fizettetik meg. Franciaország korlátozza az áram áremelkedését, Románia – mint ahogy mi is – egy bizonyos fogyasztási határig korlátozza az áram- és gázfogyasztás árának emelkedését. Portugáliában és Spanyolországban az állam hozzájárul az erőművek által felhasznált energiahordozók költségeinek a csökkentéséhez. Görögország és Norvégia is kifizeti az energiahordozók számlájának egy részét. Németországban mindazok, akik jövedelemadót fizetnek, jogosultak egy egyszeri, 300 eurós szociális támogatásra, mely családosoknál kiegészül egy szintén egyszeri, gyermekenkénti 100 eurós támogatással. (Ezzel azonban a német fogyasztók 90 százaléka nincs megelégedve.) Angliában, Dániában és Olaszországban a leginkább rászorulóknak (akik segélyből vagy támogatásból élnek) egy jelentős összeget kapnak az energiaárak kompenzálására.

¹ The Economist September 3rd 2022.

A LAKOSSÁGI FOGYASZTÓK FŐLDGÁZ ÁTLAGÁRAI

2022. május (eurócent/kWh)

Forrás: MEKH, VG-grafika

Általában elmondható, hogy az árak maximálása szociálisan indokolt lehet, de közgazdaságilag inkább kontraproduktív, mert nem fogja vissza a keresletet és csökkenti az ösztönzést az alternatív megújuló energiák előállítására. (Megjegyzendő, hogy a háztartási energia és az üzemanyag „rugalmatlan” termék, az áremelkedésre a fogyasztás csak kis mértékben mérséklődik, de mérséklődik, és ez a hatás nem következik be, ha az árat maximáljuk vagy befagyasztjuk.)

Az energiahordozók adójának csökkentése sem a legjobb módszer az adott helyzetben. A legcélszerűbb megoldás tehát az energiaárak szociális alapú támogatása. Májusban az európai fővárosok közül Budapesten volt a legolcsóbb a háztartási gáz (2,75 cent/MWh), Berlinben ennek az ötszörösét, Stockholmban pedig a tízszeresét fizették. Ezt a nagyvonalú támogatást nyilvánvalóan nem lehetett sokáig fenntartani, a támogatásban szociális kritériumokat kell érvényesíteni.

Az Európai Bizottság az orosz gáz árának a maximálásával próbálkozik. Tekintve, hogy ez az orosz szállítások csökkentését eredményezheti, az orosz gázimporttól nagymértékben függő országok érdekében tekintettel a Bizottság egyelőre elhalasztotta a döntést.

A magas energiaárak mellett a recesszió elkerülhetetlen. A fogyasztói kereslet csökken. A járvány idején elhalasztott turizmus ugyan a nyáron megélné, de most megint visszaszorul. Az ipari megrendelések csökkennek, és ez összefüggésben van a globális gazdasági visszaeséssel, a kínai gazdaság gyengülésével is. Az Economist szeptember 3-i száma azt jósolja, hogy az ipari termelés leginkább a Rajnától Keletre fog visszaesni; Németországban (melynek gazdasága túlzottan függ a kínai megrendelésektől), Olaszországban (mely folyamatosan deficitel küszködik) és Kelet-Európában. Az általános felfogás szerint ha a német gazdaság bajban lesz, akkor – főként a német autóiipari befektetések miatt – ránk is nehéz idők várnak.

Az elemzés viszont hazánk közeljövőjét kivételesen kedvezőnek látja: „**Magyarország kivétel, mert feldolgozóipara egészséges ütemben nő, az akkumulátor-gyártási befektetéseknek, az elektromos autók iránti nagy keresletnek és hosszútávú energia-szerződéseinek köszönhetően (bár ezek némelyike hamarosan lejár)**” – írja az Economist.

Az euró-övezet országában augusztusban 9,1 % volt az infláció. Az Európai Központi Bank ezt kamatemeléssel kívánja leszorítani, s így Európa a pénzsűke állapotába kerül. Bár igaz, az EU 807 md eurós, a járvány-utáni stabilizációs alapjából eddig alig 15 százalékot használtak fel. E hatalmas összeg most az energiaválság mérséklésére fordítható. Elemzők az euró-övezet országában 2 százalékos gazdasági visszaesést jósolnak az idei év utolsó negyedében; Franciaországban 2,5 százalékos, Németországban és Olaszországban 3 százalékos negatív növekedést jósolva.² Az orosz gázszállítások leállása az euró-zónában a GDP 3,4 százalékos csökkenését eredményezheti, és az inflációt 2,7 százalékponttal emelheti meg. Európa kiszolgáltatottságát jelzi, hogy a gáz Európa energia-szükségletének 1/4-ét adja, azon belül pedig az orosz gáz 1/3 részt. Ezzel szemben a gázexportból származó bevételek az orosz GDP-nek csak a 2 százalékát teszik ki. (Viszont az olajexportból az orosz GDP 10 százaléka származik.)³

Így taszítják válságba az EU és Nyugat-Európa meggondolatlan és tudatlan politikusai a kontinens országait. Ők már nem a reálpolitika és az ötven éven át sikeres Ostpolitik követői. Ők a balliberális hóbortokat terjesztő média kiválasztottjai, akik híján vannak minden realitásérzéknek, és miközben azt hiszik, hogy a szabadság és a demokrácia elveit védelmelik, valójában tudatosan vagy tudatlanul az amerikai érdekeket követik. Németországban, de más országokban is, zöld pártok kerültek kormányra. Az ásványi energiahordozók árának emelkedése és felhasználásuk mérséklődése hosszútávú globális környezetvédelmi érdek. De az adott helyzetben, az energiaársok következtében olyan intézkedésekre kerül sor (a régi, igen környezetkárosító szenes erőművek újbóli üzembe helyezésére), melyek ellentétesek a környezetvédelem szempontjaival.

Bp, 2022. szept. 10.

Kiss Károly, közgazdász és társadalomkutató

Források:

The Economist July 16th 2022. Europe's coming winter peril.

The Economist September 3rd 2022:

- Keeping the lights on.
- The energy shock (1), (2)

² The Economist September 3rd 2022.

³ The Economist July 16th 2022.

